

IGNITS GYÖRGYI

A PANDÉMIÁS VÁLSÁG MUNKAERŐPIACI HATÁSAIRÓL

Statisztikai lehetőségek, kihívások és fókuszok a folyamatok számbavételére

A pandémiás helyzet 2020 tavaszán egy több mint hét éve tartó pozitív munkaerőpiaci tendenciát tört meg. A munkanélküliség növekedése és a foglalkoztatás csökkenése különösen a tavaszi hónapokban bár érzékelhető volt, mérsékelt maradt, s nyáron – néhány terület kivételével – visszarendeződés volt megfigyelhető. Az őszi második hullám negatív munkaerőpiaci hatásai, az eddig látott adatok alapján pedig elmaradnak a tavaszi hónapokban látottakétól.¹ Azonban fontos felhívni a figyelmet, hogy a munkanélküliség és foglalkoztatottság hagyományos adatsorai mellett a válság természetéből adódóan jelentősebbé válnak az olyan kiegészítő indikátorok is, melyek a ledolgozott munkórát, a munkából való távolmaradás és jövedelem-kiesés mértékét, valamint a passzív munkanélküliség jelenségeit mutatják.

Bevezetés

A COVID-19 válság szinte egyik napról a másikra változtatta meg életmódunkat és a munkavégzés feltételeit, számos gazdasági ágazat számára a mindennapi működés, jövedelemszerzés rutinjai lehetetlenültek el, vagy lett szükséges a megváltoztatásuk. A kormányok reagálása gyors volt: az emberi egészség védelme mellett a gazdaság működőképességnek fenntartására koncentráltak. Különösen az őszi második hullám idején vált ez utóbbi fontos szemponttá, hiszen ekkorra már ismertek voltak az első hullám idején a termelés-kiesést, GDP-visszaesést és foglalkoztatás-csökkenést mutató adatok. Az őszi, második hullám közepén járva – bár annak eddig ismert negatív munkaerőpiaci hatásai kisebbeknek tűnnek a tavaszi hullámhoz képest – a bizonytalanságok is jelentősek: nem tudjuk, meddig tart a válság, milyen tartós hatásai lesznek egyes ágazatokban, nem tudjuk, milyen szociális hatások érik a munkaerőpiaci szempontból hátrányos helyzetű, kiszolgáltatott csoportokat és mennyire lesznek ezek tartósak. Ebben az írásban az eddig látott munkaerőpiaci tendenciák statisztikai számbavételére vállalkozunk.

Sorra vesszük a foglalkoztatottság, a munkanélküliség alakulását, a regisztrált álláskeresők számának tendenciát, elemezzük a NAV idősorait a vállalkozásukat szüneteltetők és az egészségügyi szolgáltatási járulékot fizetők számáról és kitérünk európai összehasonlításra is.

A nemzetközi szakirodalom hívja fel arra a figyelmet, hogy a pandémiás válság időszakában a foglalkoztatottság csökkenésénél (a munkahely elvesztésénél) több embert érint a jövedelem csökkenése és a szegénység növekedése részben azért, mert a kormányzati politikák a munkahelyek védelmére koncentráltak (ezek hatására megnő az ideiglenes elbocsátások száma, az állásidőn, fizetés nélküli szabadságon lévők száma, a rövidebb munkaidőben dolgozóké, valamint a vállalkozásukat szüneteltetőké). Ráadásul a jövedelem-veszteség gyakorisága egyes társadalmi csoportokban és a válság természetének megfelelően, a korlátozásokban jobban

---

Ignits Györgyi statisztikus, osztályvezető, Belügyminisztérium.

¹ A járvány munkaerőpiaci hatásainak statisztikai számbavétele – a statisztikai adatok természeténél fogva – csak utólagos, a reálfolyamatokat néhány hónapos csúszással követő tud lenni. Nemzetközi összehasonlításban a tanulmány írásakor 2020. II. negyedéves adatok, hazai viszonylatban 2020 augusztus-októberi adatok álltak legfrissebbként rendelkezésre.

érintett szektorokban koncentrálódnak (ezek a szektorok elsősorban a vendéglátás, szálláshelyszolgáltatás, a személyes szolgáltatások, valamint a művészet, szórakoztatás ágazatait jelentik). Éppen ezért ezt a pandémiás válságot, illetve annak munkaerőpiaci hatásait nem elégséges leírni a foglalkoztatás és munkanélküliség hagyományos kategóriával, s fontossá válik a munkaerő-tartalék kiterjesztett értelmezése.

A foglalkoztatottság és a munkanélküliség alakulása

A pandémiás helyzet munkaerőpiaci hatásai következtében a tavaszi első hullám idején egy jelentősebb foglalkoztatottság-csökkenést tapasztalhattunk. Míg azonban a korábbi, 2008-as gazdasági válság idején egy stagnáló és európai összehasonlításban alacsony foglalkoztatottsági szinttel és enyhén emelkedő munkanélküliséggel nézett szembe az ország, 2020 elején egy a 2008. évinél mintegy 15%-pontnyival magasabb foglalkoztatottsági ráta és erősen feszített munkaerőpiac volt megfigyelhető, ami abban is megmutatkozott, hogy a béremelkedések dinamikája évek óta stabilan pozitív volt, jelentős strukturális munkaerőhiány mellett. Ebben a munkaerőpiaci helyzetben a pandémia jelentette változások egy viszonylag gyors foglalkoztatás-csökkenést majd visszapatatást mutattak.

A KSH lakossági megkérdezésen alapuló munkaerő-felmérésének módszertana szerint foglalkoztatottnak számít az, aki a megkérdezés hetében legalább egy órai fizetett munkát végez². Eszerint a foglalkoztatottak számában február és április között egy gyors, 130 ezer főt meghaladó létszámcsökkenés jelentkezett. A mélypontot április jelentette, ekkor 4 millió 368 ezer fő volt a foglalkoztatottak száma, amely 2019. áprilishoz képest 136 ezer fős csökkenést mutatott. Ezt követően növekedésnek indult a foglalkoztatottak száma, s mintegy visszapótolva a korábbi csökkenést, több mint 140 ezer fővel emelkedett létszámuk augusztusig bezáróan (4514 ezer főre). Augusztusban már többen dolgoztak, mint az év első két hónapjában, azonban ez továbbra is 40 ezer fővel kevesebb foglalkoztatottat jelentett, mint ami egy évvel korábban volt.

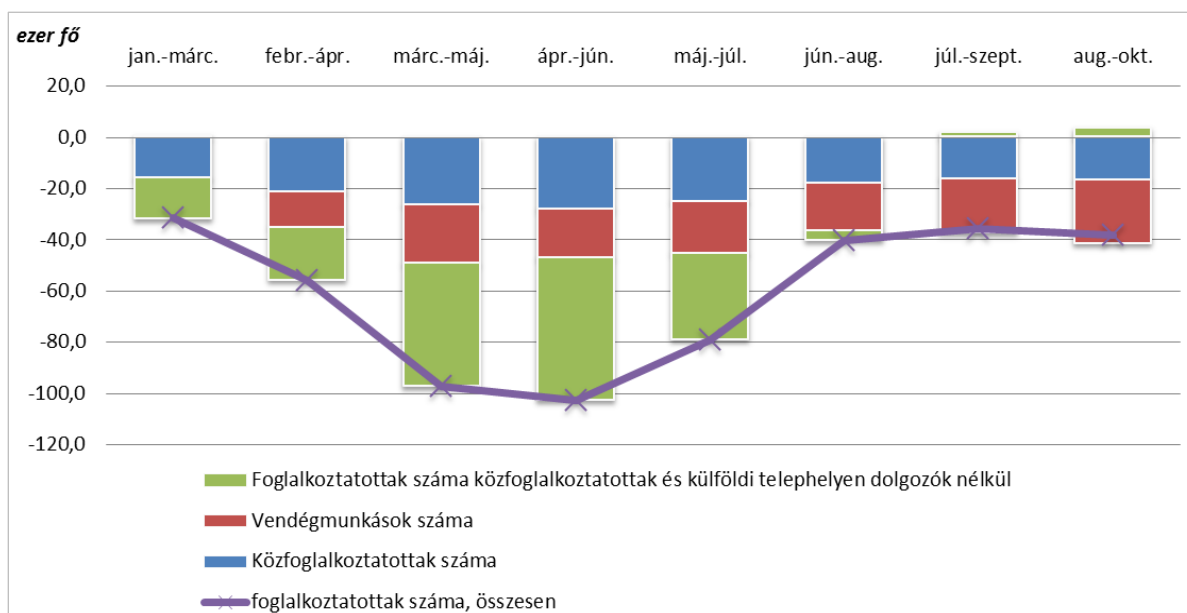
Fontos látni, hogy a nyáron megindult foglalkoztatás-bővülést a munkaerőpiac megszokott szezonális fellendülése (belföldi turizmus, nyári mezőgazdasági munkák) is támogatta. Szeptembertől, a legfrissebb októberi adatokig bezáróan újra csökkenésbe fordult a létszám, két hónap alatt mintegy 63 ezer fővel csökkent a foglalkoztatottak száma. 2020 októberében ez 4451 ezer főt jelentett, amely 72 ezer fővel (1,6%-kal) kevesebb, mint egy évvel ezelőtt.

Mivel a KSH a munkaerő-felmérésből a részletesebb adatokat a mintavétel sajátosságai miatt (többek között a mintavételi hiba csökkentése érdekében) háromhavi mozgóátlagokban közli, a továbbiakban mi is ezeket az adatokat használjuk. Az 1. ábrán látható, hogy a foglalkoztatottság csökkenése a tavaszi, nyár eleji hónapokban volt a legjelentősebb éves viszonylatban (az előző év azonos időszakához képesti különbség ekkor nyílt a legnagyobbra), ami augusztus-októberre jelentősen csökkent. Míg a tavaszi visszaesés jelentősen érintette a belföldön dolgozó nem közfoglalkoztatott munkavállalókat, a július-szeptemberi időszaktól kezdve ezen, legjelentősebb munkavállalói csoport létszáma már nem maradt el a tavalyi számokétól. Az előző évhez képest vett csökkenés tehát ekkortól csak a külföldön dolgozókat és a magukat közfoglalkoztatottnak vallókat érinti. A hazai lakhelyüket megtartó, de külföldön dolgozók száma stabilan 18-25 ezer fővel kevesebb végig az év során (nyáron némileg kisebb mértékű, ősztől újra nagyobb létszámot érintő a visszaesés körükben), s a közfoglalkoztatottak száma is 16-28 ezer fővel kevesebb az egyes időszakokban, mint az előző évben. Utóbbiak vonatkozásában ezeket a tendenciákat, ha némileg kisebb mértékű csökkenést is mutatva, de az adminisztratív adatok is megerősítik.

---

² vagy rendelkezett munkával, de abban átmenetileg (pl. betegség, szabadság, ideértve a szülési szabadságot is) nem dolgozott.

1. ÁBRA: FOGLALKOZTATOTTAK SZÁMÁNAK ÉS ÖSSZETÉTELÉNEK ÉVES VÁLTOZÁSA 2020-BAN 2019 AZONOS IDŐSZAKÁHOZ KÉPEST (EZER FŐ)

Forrás: KSH, Munkaerő-felmérés

A pandémiás helyzet második hullámának munkaerőpiaci hatása az adatokban eddig látható tendenciák szerint tehát elmarad a válság első hulláma idején tapasztalttól, legalábbis ami a foglalkoztatottak számát illeti. Az augusztus-októberi időszakban a 15-64 évesekre számolt foglalkoztatási ráta értéke lényegében megegyezik a tavalyival (70,2 vs. 70,3%), mivel a foglalkoztatottak számának csökkenését ellensúlyozta, hogy maga az aktív korú népesség száma is csökkent.

A KSH által a munkaerő-felmérésben mért munkanélküliek száma 2020 márciustól júniusig intenzíven emelkedett: több mint 70 ezer fős növekedés jelentkezett (júniusban a csúcson 240,4 ezret tett ki a létszámuk). Ezt követően megindult a csökkenés, s augusztusra több mint 55 ezer fővel esett vissza a munkanélküliek száma. Ezt követően szeptemberben újabb növekedés, októberben megint csökkenés mutatható ki. Októberben 199 ezer főt tett ki a munkanélküliek száma, ami 31 ezer fővel több, mint egy évvel ezelőtt.

Az októberi adatokban már jól látható, hogy nem a munkanélküliek száma emelkedett (hiszen rájuk a KSH adatfelvételének definíciója szerint az a jellemző, hogy rendelkezésre állnak és aktívan keresnek munkát) hanem azoké, akik – a járvány második hullámának újbóli korlátozásai és a pandémiás helyzet jelentette bizonytalanság miatt – már nem kerestek aktívan munkát (vagyis kivárnak). Az ún. passzív munkanélküliség növekedésének mértéke a munkanélküliek számának növekedésénél is jelentősebb volt (+29,3%) 2020 III. negyedévében (ebben a bontásban ekkorra vonatkoznak a legfrissebben elérhető adatok).

A foglalkoztatottságra és munkanélküliségre vonatkozó statisztikák részletesebb vizsgálata során az alábbi főbb jellegzetességek figyelhetők meg a pandémiás helyzettel összefüggésben a hazai munkaerőpiacon:

- A járvány első hullámának idején jelentősen emelkedett a részmunkaidőben foglalkoztatottak száma. 2020 II. negyedévében 40 ezer fővel többen dolgoztak így, mint az első negyedévben, így az év második negyedévében a teljes munkaidősök számának csökkenése jóval nagyobb volt (csaknem duplája) az összfoglalkoztatottakénál. A részmunkaidősök számának növekedése ideiglenes jellegű volt, a III. negyedévben számuk

visszacsökkent az előző évi szint közelébe. 2020 III. negyedévében a férfi foglalkoztatottak 3,5%-a, a nők 8,1%-a dolgozott nem teljes (azaz részmunkaidős) állásban. Ez a női részmunkaidős munkavállalók arányában 0,5 százalékpontos elmozdulást jelent az előző év azonos időszakához képest (a férfiak esetében stagnálás figyelhető meg).

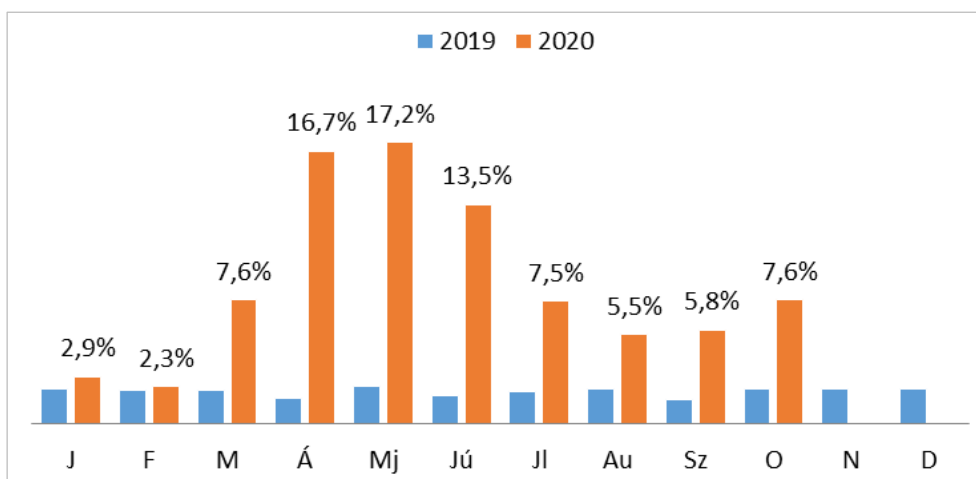
- Az alkalmazottakra vonatkozó intézményi statisztika szerint a munkaidő-csökkentésben az alkalmazottak 6%-a volt érintett annak elterjedtségének csúcsán 2020. június 15-21. között, heti bontású adatok szerint. Ez 261,1 ezer főt jelent. Szeptember végén ez az adat már csak 3% volt. Szeptember végéig a rövidített munkaidőbe kényszerülők 61%-ának legalább a felére csökkent a munkaideje. Ezzel a módszerrel a szálláshelyszolgáltatás, vendéglátás ágazatban éltek a munkaadók a leggyakrabban (a szeptember 28 és október 4. közötti héten ebben az ágazatban az alkalmazottak 12%-át érintette a munkaidő-csökkentés, ami az országos átlag közel négyszerese). Az érintettség a munkaidő-csökkentést tekintve a feldolgozóiparban a második leggyakoribb (4,6%), az energiaiparban és a közigazgatásban pedig a legalacsonyabb. Ez utóbbi területeken nem történt jelentős változás a mutató értékében a járvány hatására.
- A munkaszerződés időtartama szerint az összes alkalmazotthoz képest jóval jelentősebb volt a határozott idejű szerződésekkel foglalkoztatottak számának csökkenése a válság első hullámának idején. 2020 II. negyedéve és 2020 I. negyedéve között a határozott idejű szerződéssel dolgozó alkalmazottak száma 13,3%-kal csökkent, szemben a határozatlan idejűek 1%-os mérséklődésével. Az ágazatokat tekintve ugyanekkor a feldolgozóiparban dolgozók számának csökkenése 2,6-szernagyobb mértékű volt, mint országosan. Ezen kívül az átlagosnál jelentősebben esett vissza az építőiparban és a piaci szolgáltatások területén dolgozók száma is (ide tartozik a kereskedelem, idegenforgalom vendéglátás ágazata, de a munkaerő-kölcsönző cégek is).
- A nemzetközi tapasztalatok szerint a jelenlegi válságnak, eltérően a 2008-astól, melyben a férfiak dominálta ágazatok voltak jobban érintettek, a nők munkaerőpiaci helyzetére volt kedvezőtlenebb hatása. Mind az USA mind az EU vonatkozásában arról számolnak be a publikációk, hogy a munkanélküliség növekedése a nők körében volt magasabb³. Ennek elsődleges oka, hogy a nők nagyobb arányban dolgoznak azokban az ágazatokban, melyeket jobban sújtottak a pandémia hatására elrendelt bezárások, korlátozások, így az ügyfélkapcsolatra épülő személyi szolgáltatásokban (pl. fodrászat, idegenvezetés, eladók, bolti alkalmazottak), a turizmusban, vendéglátásban valamint a légitársaságok területén. Másrészt a gyermekek gondozási kötelezettsége az iskola- és óvoda-bezárások idején jobban terhelte a nőket, akiknek nehezebb volt munkahelyüket megtartani, de még ha munkahelyvesztés nem is következett be a családi élet és a munka egyensúlyának megtartása sok nő életében nehezebbé, problémásabbá vált. Az Eurofund survey-kutatásában azt is látta, hogy azon nők, akik dolgoztak korábban és a válság hatására elvesztették munkájukat, nagyobb arányban maradtak inaktívok, mint a férfiak (lásd: Bisello et. al., 2020). A magyar adatok szintén mutatnak némileg nagyobb foglalkoztatás-visszaesést a nők körében a pandémia első hullámának idején. A foglalkoztatott nők száma 2020 második negyedévében az első negyedéhez képest a férfiak körében 1,3%-kal, a nők körében 2,0%-kal csökkent. A nők foglalkoztatási rátája (15-64 évesek körében) a legfrissebb, 2020. augusztus-október időszakának adatai szerint 0,5 %-pontosan volt kisebb, mint egy évvel ezelőtt, miközben a férfiaknál 0,2 %-pontos emelkedést látunk. A munkanélküliség tekintetében azonban az adatok nem igazolják a nők nagyobb érintettségét, aminek az lehet az oka, hogy

³ Lásd pl. Karageorge, E X. (2020), Bisello et. al. (2020)

összhangban a nemzetközi tapasztalatokkal, a nők munkahelyvesztés esetén nagyobb eséllyel kerülnek az inaktívok közé, mint a férfiak.

- A harmadik negyedévben látható foglalkoztatás-bővülés jellemzően azon csoportokban jelentősebb, ahol a korábbi visszaesések voltak láthatók.
- Az időszak végére, az elérhető legfrissebb adatok szerint (2020 augusztus-októberben) a következő ágazatokban volt jelentősen kevesebb a foglalkoztatottak száma, mint a megelőző év hasonló időszakában: szállítás raktározás (13,7%-os csökkenés), szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás (7,7%-os csökkenés), oktatás (4,9%-os csökkenés), egyéb szolgáltatás (11%-os csökkenés). Növekedés figyelhető meg viszont a foglalkoztatottak számában az ingatlanügyletek (8,1%), az információ-kommunikáció (22,6%), a pénzügyi-biztosítási ágazat (10,2%), a szakmai- tudományos, műszaki tevékenység ágazat (11,6%) és a munkaerő-kölcsönzőket is magában foglaló adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenységekben (3,8%). A feldolgozóipar létszáma még valamelyest alatta maradt (de nem jelentősen) az előző évi létszámnak.
- A munkanélküliek számának növekedése a tavaszi első hullám idején Nyugat-Dunántúlon volt a legnagyobb mértékű (124%-os növekedés volt mérhető 2020 I. és II. negyedéve között), ezen kívül Közép-Dunántúlon, Pest megyében és Budapesten volt még kiemelkedő. A fiatal (15-24 éves) munkanélküliek száma az átlagosnak megfelelő ütemben nőtt, majd csökkent 2020 során. A 2020 augusztus-októberi időszakban a fiatalok munkanélküliségi rátája csaknem háromszoros (12,2%) mint a teljes 15-74 éves népességben (4,3%). A korosztályok tekintetében a válság negatív munkaerőpiaci hatásai a fiatal felnőttek körében látszanak a legnagyobbak. A foglalkoztatottság elmaradása 2020 augusztus-októberében, éves összehasonlításban a 35-39 évesek körében volt a legnagyobb mértékű, miközben a munkanélküliség növekedése a 30-as korosztályban volt a legnagyobb.
- A pandémia okozta helyzet jelentősen átformálta a dolgozók mindennapjait, a megszo- kott munkaszervezésben, kialakult munkakultúrában alkalmazkodni kellett az új hely- zethez. Ez elsősorban a távmunkavégzés / otthoni munkavégzés gyakoriságának nö- vekedésében érhető tetten: május hónapban a korábban 3% alatti gyakoriságú táv- munka-végzés elterjedtsége 17,2%-ra kúszott fel, csaknem minden 5. munkavállalót érintette. Az arány nyár végére 5% közelébe csökkent, októberben újra növekedni kez- dett. Április-május hónapokban a távmunkában dolgozók 40-50%-a nyilatkozta azt, hogy rendszeresen dolgozik így, ezt követően a rendszeresen távmunkázók aránya 30% körüli értékre csökkent. (2. ábra a következő oldalon)

2. ÁBRA: 15-74 ÉVES FOGLALKOZTATOTTAK KÖZÖTT RENDSZERESEN VAGY ALKALMANKÉNT TÁVMUNKÁBAN DOLGOZÓK ARÁNYA

Forrás: KSH, Munkaerő-felmérés

- Fontos jellemzője a hazai munkaerőpiaci helyzetnek, hogy a pandémia során a foglalkoztatás a tavaszi első hullám hónapjaiban kevésbé esett vissza, mint a - jóval nagyobb mértékben csökkenő - alkalmazottak száma. Az alkalmazottak száma február és május között több mint 200 ezer fővel csökkent, a visszarendeződés során május-szeptember között 150 ezer fős növekedést látunk. Mind a csökkenés, mind a növekedés nagyobb volt tehát, mint a lakossági felmérésben látott. A két adatsorban megfigyelhető tendenciákról és a számok eltéréséről részletes tanulmány foglalkozik az Új Munkaügyi Szemle ezen számában. Ezért mi itt csak a legfontosabb összefüggéseket emeljük ki. Egyrészt megnőtt a fizetés nélküli szabadságon lévők száma (ők egy hónap után kikerülnek az alkalmazottak állományi létszámából, de a munkaerő-felmérés önbevallásos számbavétele során még foglalkoztatottnak minősíthetik magukat). Másrészt az eltérés oka a munkaidő-csökkentésben kereshető: azok, akik havi 60 óránál kevesebbet dolgoznak kikerülnek az alkalmazottak számából, viszont a munkaerő-felmérésben továbbra is foglalkoztatottnak minősülnek. Harmadrészt – legkisebb mértékben – a különbséget az indokolja, hogy csökkent a 2. munkával rendelkezők száma is. A jelenlegi válság során különösen jellemző az, hogy számosan alkalmazotti státuszuk helyett a tipikustól eltérő munkaviszonyt létesítettek (kényszerültek létesíteni), s változatos foglalkoztatási formákban helyezkedtek el, részben a munkaerőpiac informális szegmensében. Ennek nyomán minden bizonnyal megnőtt a képzettség és a foglalkozás közötti inkongruencia is, s ezáltal a rugalmasság, alkalmazkodóképesség és a jól transzferálható képességek szerepe.

A pandémiás helyzetben – a korábbi időszakokhoz képest – jellemzőbb lesz, hogy a válságban érintett területeken dolgozni kívánók feladják a munkakeresést, kivárnak. Ezzel kikerülnek a munkanélküliek, így a gazdaságilag aktívak táborából⁴. Más csoportok a rendelkezésre állás kritériumát nem teljesíthetik (mivel pl. gyerekekre vigyáznak, vagy a pandémiás kockázatok miatt szintén kivárnak.) Ezért a munkanélküliek mellett szükséges a munkaerő-tartalékként számba venni nemcsak azokat, akik alulfoglalkoztatottak (mert kényszerűségből kevesebb óraszámban dolgoznak, mint ahogy szeretnék) és azon inaktívakat is, akik dolgoznának, de nem keresnek aktívan munkát vagy éppen nem állnak rendelkezésre.

⁴ A lakossági munkaerő-felmérésben munkanélküli kategória azokat foglalja magában - az ILO által meghatározott feltételek szerint - , akik aktívan keresnek munkát és 2 héten belül munkába tudnának állni.

Ezen csoportok aránya a kiterjesztetten értelmezett gazdaságilag aktív népességén belül 8,9%-ot tett ki 2020. II. negyedévében, s arányuk 2,5%-pontos emelkedett fél év alatt. A fiatalok veszélyeztetettségét mutatja, hogy a 15-24 évesek körében jóval magasabb (24,7%-os) ezen csoportok aránya. Ha így kiterjesztve értelmezzük a munkaerő-tartalékokat, az alulfoglalkoztatott részmunkaidősök és a „hagyományos” munkanélküliek mellett hazánkban összesen mintegy 41%-ot azok tesznek ki a munkaerő-tartalékból azok, akik nem keresnek aktívan állást, vagy szeretnének dolgozni, de nem állnak rendelkezésre.

A lakossági munkaerő-felmérésből és az intézményi statisztikákból látott tendenciákat jól részletezhetik a NAV-nál rendelkezésre álló, havi bevallások⁵ adataiból dolgozó létszám-elemzések, a munkanélküliséget illetően pedig az NFSZ regisztrált álláskeresőkre vonatkozó statisztikái. Előbbiek felhasználásával a Hétfa Kutatóintézet készített elemzést⁶: a bevallások adataiból többek között jól kirajzolódott, hogy a tavaszi leépítéseket követően júniusban elindult a foglalkoztatás bővülése, azonban az egyes ágazatok és térségek között nagy eltérések voltak azzal kapcsolatban, hogy milyen mélyről és milyen gyorsan indult meg a fellendülés. A fejlettebb térségekben és az üdülőkörzetekben gyorsabb volt a létszámleépítés, majd a fellendülés is, mint az elmaradottabb járásokban. Nem meglepő módon a turizmusban, valamint a személyi szolgáltatások körében dolgozó cégek reagáltak a leggyorsabban a tavaszi válságra, ami a foglalkoztatotti számok csökkenését illeti, emellett ide sorolhatók még a munkaerő-közvetítő és -kölcsonzó cégek is, ahol több mint 11 ezer munkahely szűnt meg február és május között.

A legnagyobb létszámcsökkenést az egyéni vállalkozóknál lehetett mérni, akiknél áprilisra 12,8%-kal esett vissza a foglalkoztatás (ezt a vállalkozási formát a legkönnyebb felfüggeszteni és a tevékenységet szüneteltetni is). Területi szempontból a turizmusban jobban érintett és a fejlett munkaerőpiaccal rendelkező nyugat-magyarországi járásokban szűnt meg eleinte a legtöbb munkahely, de a visszapattanás is itt volt a leggyorsabb.

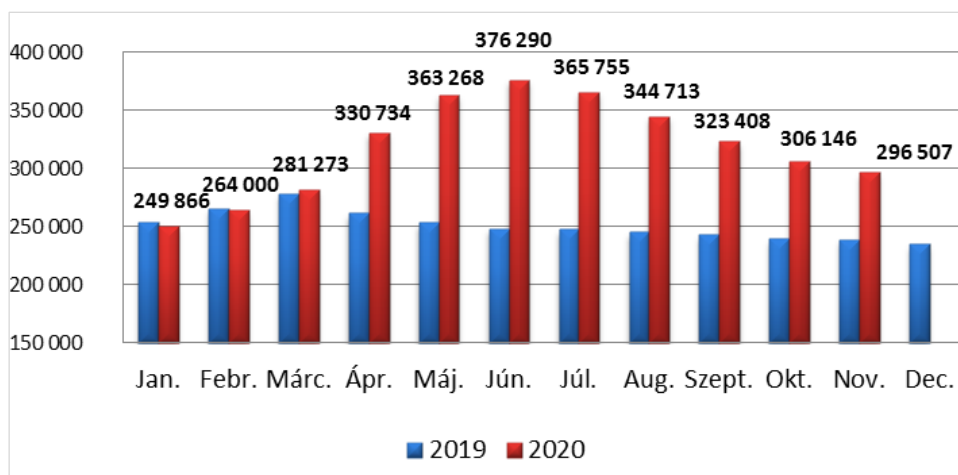
A nyilvántartott álláskeresők számának alakulása

Az NFSZ álláskeresőkre vonatkozó statisztikai szintén alátámasztják, hogy az ellátási láncok szét-töredezésének, az ipari termelés leállításának hatása a nagy cégeknél mindig elsőként a kölcsönzött munkaerő elbocsátásával érzékelhető (már a korábbi válságok során is ezek a csoportok jelentek meg elsőként a munkaügyi ellátórendszerben). Ami a számokat illeti, a pandémiás válság hatására a regisztrált álláskeresők száma márciusban már valamelyest jobban emelkedett, mint a korábbi években. Jelentős megugrás ezt követően történt ugyanis a tavaszi megszokott szezonális csökkenés elmaradt, s március és április között, egy hónap alatt mintegy 50 ezer fővel nőtt az álláskeresők száma. Júniusig bezáróan több mint 100 ezer fős növekedés történt (februárhoz viszonyítva). A júniusi zárónapi létszám 376,3 ezer fő jelentette a csúcspontot, ami 128 ezerrel volt magasabb, mint az előző év ugyanezen hónapjában. Júliustól csökkenés kezdődött és ez egészen november végéig, a legfrissebben elérhető adatokig bezáróan tartott, még ha a nyári hónapokban jelentkező csökkenés némileg veszített is lendületéből az őszi hónapokban. 2020. novemberben 296,5 ezer fős álláskeresői létszám 57,3 ezer fővel (24%-kal) haladta meg az előző év azonos hónapját. (3. ábra a következő oldalon)

⁵ ún. 08-as nyomtatvány: „Havi bevallás a kifizetésekkel, juttatásokkal összefüggő adóról, járulékokról és egyéb adatokról, valamint a szakképzési hozzájárulásról”

⁶ http://hetfa.hu/wp-content/uploads/2020/08/alkalmazotti-letszamvaltozas_HETFA.pdf

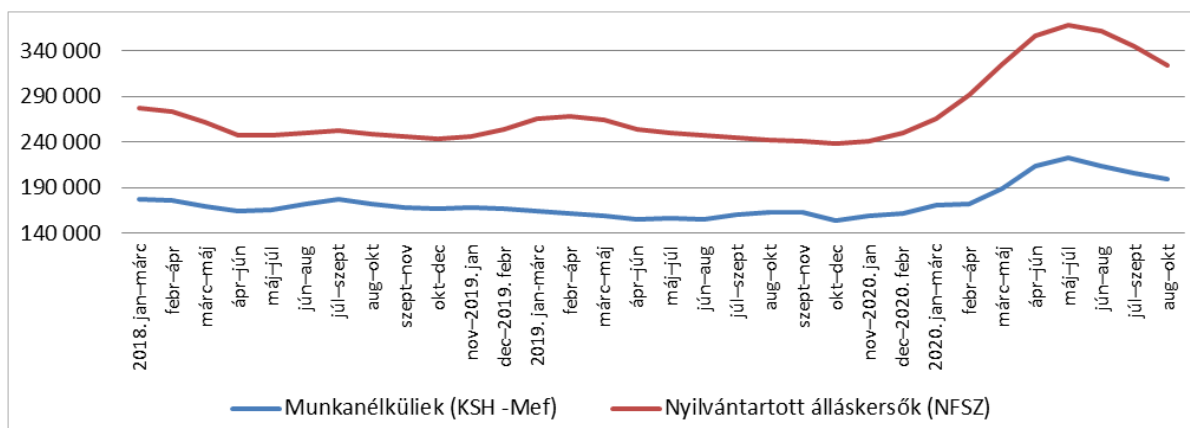
3. ÁBRA: NYILVÁNTARTOTT ÁLLÁSKERESŐK ZÁRÓNAPI SZÁMÁNAK ALAKULÁSA (FŐ)

Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat

A novemberi zárónapra a júniusi csúcshoz képest tehát csaknem 80 ezerrel csökkent vissza az állás keresők száma. A második hullám, az őszi hónapokban nem hozott a regisztrált állás keresők számában újabb növekedést, a belépések száma szeptember óta folyamatosan csökkent és alatta maradt az előző évi számoknak is.

4. ÁBRA: NYILVÁNTARTOTT ÁLLÁSKERESŐK ÉS A MUNKANÉLKÜLIEK SZÁMÁNAK ALAKULÁSA 3-HAVI CSÚSZÓÁTLAGOKBAN (FŐ)

Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat, KSH

A nyilvántartott állás keresők száma – a KSH által a munkaerő-felmérésben mért munkanélküliekhez képest – nagyobb mértékben ugrott meg a tavaszi első hullám idején, aminek fontos oka volt, hogy a munkájukat veszítették számára „megérte” regisztrálni, hiszen frissen a munkaerőpiacról kikerülve rendelkeztek megfelelő hosszúságú biztosított jogviszonnyal, s ezért jogosultak voltak állás keresési járadékra. A második hullám esetén ez a „motivációs” tényező már nem volt adott, hiszen aki újból munkáját/ tevékenységét szüneteltetni, abbahagyni kényszerült, újbóli állás keresési ellátásra már nem lett jogosult (ha korábban kimerítette a legfeljebb 90 napig járó ellátását). Az új regisztrációk ellen hathatott az őszi időszakban a személyes jelenlétet igénylő regisztrációs folyamat is, melyet talán sokan nem vállaltak a növekvő esetszámok és a tavaszinál rosszabb pandémiás helyzet következtében.

Ha megvizsgáljuk, hol, milyen csoportokban történt jelentős állás keresői létszámemelkedés a tavaszi első hullám idején, összességében az látható, hogy az állás keresők száma a jobb

munkaerőpiaci helyzetű területeken, és a kedvezőbb munkaerőpiaci helyzetű csoportokban emelkedett jelentősebben.

2020. március és június között – a jelentős emelkedés időszakában, amikor országosan 33,8%-os növekedést figyelhettünk meg, több mint a duplájára emelkedett az álláskeresők száma Győr-Moson-Sopron megyében, csaknem a kétszeresére Budapesten, de több mint 50%-os emelkedés volt látható Komárom-Esztergom, Pest, Vas, Zala megyékben is. Abszolút létszámát tekintve a legnagyobb számban Budapesten és Pest megyében emelkedett az álláskeresők száma (+14,2 ezer illetve +11,5 ezer fővel). Ebben az időszakban jelentősen nőtt az álláskeresési járadékra jogosult álláskeresők száma (az ebben a csoportban mért 75%-os növekedés több mint duplája az átlagosnak), miközben a felsőfokú végzettségű álláskeresők száma 53%-kal emelkedett (ez a legjelentősebb növekedés az egyes iskolai végzettségi csoportok tekintetében). Eközben a legfeljebb 8 általános iskolai végzettségűek száma átlag alatti mértékben, 13,2%-kal emelkedett. A fiatal (15-24 éves) álláskeresők létszámának emelkedése átlagosnak tekinthető, nem kiugró mértékű, de hagyományosan az ő regisztrációs hajlandóságuk a legalacsonyabb és járadékra is kisebb eséllyel jogosultak. Korcsoportok szerint a fiatal felnőttek érintettsége tűnik ki: legnagyobb mértékben a 25-34 évesek körében emelkedett az álláskeresők száma (45,6%).

Az álláskeresők besorolása (profiling csoportja) szerint a legnagyobb mértékben az önálló álláskeresők száma növekedett (83,6%-kal), a közfoglalkoztatással segíthetők száma a felfutás időszakában is csökkent (9,7%-kal), miközben a segítséggel elhelyezhetőké az országos átlagnak megfelelően nőtt (30,2%). Az eddigi tapasztalatok szerint tehát nem a közfoglalkoztatás elsődleges bázisát jelentő munkavállalói csoportok részaránya növekedett jelentősen a regiszterben. A frissen munkaerőpiacról kikerült, szakképzett, részben külföldön is dolgozó új álláskeresők felől nem jelentkező igény tömegesen közfoglalkoztatásra s bár a kormány 2020 nyarán lehetővé tette a közfoglalkoztatási keretszámok emelését (kiegészítő forrást biztosítva az előirányzatban⁷) a programokban résztvevők száma csak enyhe mértékben (néhány ezer fővel) emelkedett. A komolyabb emelkedés elmaradásának oka tehát elsősorban abban kereshető, hogy nem mutatkozott erre nagyobb igény az álláskeresők részéről.

A frissen álláskeresővé váltak keresett szakmák⁸ szerinti összetétele jól leképezte a reálgazdasági folyamatokat. Az új regisztráltak körében kiemelkedő mértékben nőtt az ügyfélkapcsolati foglalkozásokban elhelyezkedni kívánók száma (közéjük tartoznak pl. a recepciósök), a kereskedelmi-vendéglátóipari, a szolgáltatási foglalkozásoké, a kulturális, sport, művészeti, s a gazdálkodási jellegű foglalkozásoké, összességében a felsősokú végzettség önálló alkalmazását jelentő foglalkozásoké. Kiemelkedően nőtt a gazdasági vezetők száma is az álláskeresők között, valamint nagyobb számban jelentek meg a feldolgozóipar tipikus munkaköreiből nagyobb számban (fémmezmunkálók, összeszerelők, mobil gépek szerelői, egyszerűbb ipari foglalkozások) kikerültek is. A személyi szolgáltatások kitétségét mutatta és talán kevésbé közismert, hogy a tavaszi első hullám idején majdnem 600 fő fogtechnikus és 550 fő fizioterápiás asszisztens, masszőr jelent meg a regiszterben. Az átlagosnál jóval kisebb emelkedés figyelhető meg a 9-es FEOR csoportban elhelyezkedni kívánók, azaz a szakképzetlenek körében.

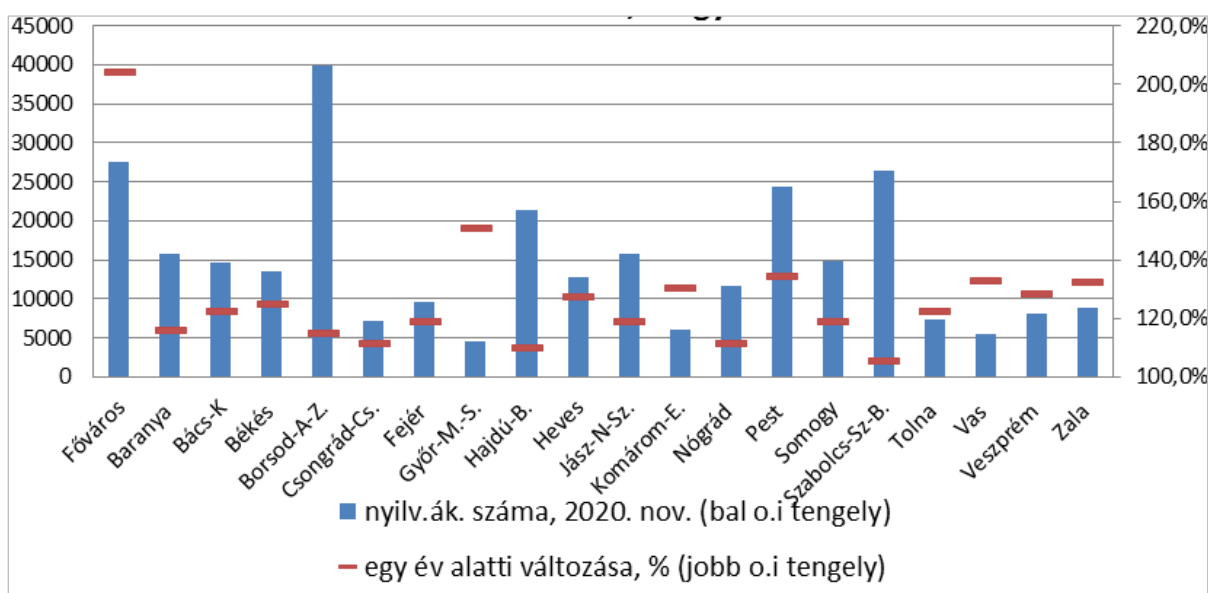
Az álláskeresők számában a júniusi csúcs óta tapasztalható csökkenést tekintve az látszik, hogy azon megyékben csökkent a legnagyobb mértékben a számuk, ahol a tavaszi emelkedés is a legnagyobb mértékű volt, vagyis a kedvezőbb helyzetű, nyugat-magyarországi térségekben. Így

⁷ A Kormány a közfoglalkoztatással összefüggő egyes kérdésekről szóló 1466/2020. (VII. 31.) Korm. határozattal elrendelte, hogy a közfoglalkoztatásra rendelkezésre álló Start-munkaprogram előirányzat 5 Mrd Ft összeggel túlléphető.

⁸ A nyilvántartásba bekerüléskor azt rögzítik a frissen álláskeresővé vált személyek részéről, hogy elsősorban milyen állásban kíván elhelyezkedni.

például június és november között Győr-Moson-Sopron megyében több mint 50%-kal csökkent az álláskereső létszáma, Vas, Komárom-Esztergom és Csongrád-Csanád megyékben egy-harmadnyival. A csökkenés ellenére 2020 novemberében ezekben a megyékben azonban továbbra is valamelyest magasabb az álláskereső száma, mint egy évvel ezelőtt volt (lásd az 5. ábrát). A kivételt Budapest jelenti, ahol a tavaszi felfutást követően alig volt visszaesés. Budapesten a regisztráltak száma 2020. november végén így több mint a duplája az előző év azonos időszakának. Novemberben, továbbra is az előző év azonos időszakához képest vett összehasonlításnál maradván, az álláskereső összetételében az alábbi, pandémiával összefüggő változások tapasztalhatók: megnőtt a felsőfokú végzettségűek (45,7%-kal), az ellátás nélküli álláskereső (36,7%-kal), és a profilíng kategóriák szerint az önálló álláskereső (46,5%-kal) jelenléte, miközben a járadékosok száma már nem magasabb, mint egy évvel ezelőtt (hiszen kifutottak a tavaszi beáramlók ellátásai). A foglalkoztatást helyettesítő juttatásban (FHT) részesülő álláskereső száma átlag alatti mértékben emelkedett (15%). Nemek és korcsoportok szerint nem figyelhetők meg lényeges változások az álláskereső összetételét tekintve.

5. ÁBRA: NYILVÁNTARTOTT ÁLLÁSKERESŐK SZÁMA ÉS EGY ÉV ALATTI VÁLTOZÁSA 2020. NOVEMBER, MEGYÉN KÉNT (FŐ)

Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat

A júniusi csúcsot követően az álláskereső számának csökkenéséhez nagy mértékben hozzájárult a támogatással elhelyezkedők számának növekedése (különösen július, augusztus hónapban), ám ezek száma novemberre drasztikusan visszaesett (az augusztus 31-től kifutó munkahelyteremtő bértámogatási programot az október 15-től elérhető vállalkozások munkaerő-támogatása program váltotta fel, ennek bevonási létszámai november 20-áig azonban még nem jelentősek). Októberben és novemberben a nyilvántartásból kilépők 50-53%-a együttműködés hiánya miatt hagyta el a regisztrert.

Az álláskereső létszám stabilitása a fővárosban különös figyelmet érdemel és mutatja a budapesti munkaerő-piac kitettségét a pandémiás válság-helyzetnek ill. annak második hullámának. A novemberben bevezetett új ágazati bértámogatási program a még munkaerőpiacon lévőket segítheti, nem a már állástalanná vált, jövedelmüket veszített személyeket. A kiemelt figyelem azért is fontos a főváros esetében, mert az álláskeresőket segítő bértámogatási programok forrás-oldalról első-sorban nem erre a lokális munkaerő-piacra koncentrálnak. Mivel ezeket jórészt uniós, a konvergencia régiók felzárkóztatására szánt alapokból finanszírozzák kormányhivatalok, a fővárosban

megítélt támogatások részesedése jóval alacsonyabb a fővárosi álláskereső országos arányánál.

További statisztikai lehetőségek

A pandémiás helyzetben megnő az atipikus munkavégzési formák, élethelyzetek jelentősége és száma. Ilyen tipikusan a részmunkaidős foglalkoztatás, a hosszabb ideig tartó kényszerszabadságolás, fizetés nélküli szabadságolás. Míg a részmunkaidős foglalkoztatás elterjedését viszonylag jól tudjuk mérni a sztenderd statisztikai mérésekkel (Munkaerő-felmérés, intézményi statisztika), a sztenderd alkalmazotti léten túli munkavállalási formákban dolgozók reakcióit, valamint a cégek munkaerő-gazdálkodásának változásait már nehezebb megragadni. Ezekre vonatkozóan két lehetséges indikátort mutatunk be a következőkben. Az egyik azon egyéni vállalkozások száma és aránya, melyek felfüggesztik, szüneteltetik tevékenységüket, mivel a pandémia hatására megrendelők, vásárlók nélkül maradnak. Míg 2020 első három hónapjában a tevékenységüket szüneteltető egyéni vállalkozók aránya alatta maradt a 2019-es év hasonló időszaka adatainak, áprilistól jelentős megrágrás történt. Ebben a hónapban minden 5. egyéni vállalkozó szüneteltette tevékenységét, s arányuk május, június hónapokban is hasonlóan magas maradt. A szüneteltetők aránya ezekben a hónapokban 5%-ponttal volt magasabb, mint az előző év hasonló időszakában. A nyári hónapokban mérsékelt csökkenés indult meg az arányt tekintve, amely novemberre 16,5%-ot mutatott. A tevékenységüket szüneteltető egyéni vállalkozásokon belül a kisadózó vállalkozások tételes adójának hatálya alá tartozók (katá-sok) aránya 47,4- 52,7% között alakult az év első 7 hónapjában, arányuk augusztustól jelentősen megnőtt. Ez az adatsor jól mutatja a járvány első hullámának idején bevezetett járulégmentességi könnyítések pozitív hatását az érintett ágazatokban tevékenykedő vállalkozók körében: az adómentesség kifizetését követően ugyanis megnőtt a tevékenységüket felfüggesztő katá-sok aránya.

1. TÁBLÁZAT: TEVÉKENYSÉGÜKET SZÜNETELTETŐ EGYÉNI VÁLLALKOZÓK ADATAI, 2019, 2020

	2 019			2 020		
	Tevékenységüket szüneteltető egyéni vállalkozók száma	Arányuk az összes egyéni vállalkozó között, %	Tevékenységüket szüneteltető közül kisadózó vállalkozások tételes adójának hatálya alá tartozó egyéni vállalkozók aránya, %	Tevékenységüket szüneteltető egyéni vállalkozók száma	Arányuk az összes egyéni vállalkozó között, %	Tevékenységüket szüneteltető közül kisadózó vállalkozások tételes adójának hatálya alá tartozó egyéni vállalkozók aránya, %
Január	82 064	16,2%	40,7%	81 407	15,0%	47,4%
Február	82 589	16,2%	42,0%	82 205	15,1%	48,4%
Március	80 599	15,7%	42,3%	81 066	14,8%	50,5%
Április	78 082	15,1%	42,2%	111 623	20,4%	52,7%
Május	76 018	14,6%	41,4%	115 461	21,0%	50,4%
Június	76 056	14,5%	41,7%	107 642	19,5%	48,9%
Július	77 249	14,7%	42,7%	101 837	18,3%	49,5%
Augusztus	77 973	14,7%	43,4%	98 788	17,7%	63,3%
Szeptember	77 735	14,6%	42,3%	95 935	17,0%	62,1%
Október	76 195	14,1%	43,8%	93 860	16,6%	n.a.
November	76 849	14,2%	44,6%	93 905	16,5%	n.a.
December	78 214	14,4%	45,0%	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: NAV

Jó lehetséges indikátora a prekárius munkaerőpiaci helyzeteknek, a hirtelen jövedelem nélkül maradásnak az egészségügyi szolgáltatási járulékot fizetők számának alakulása. Ezek számának havi alakulásából jól becsülhető, hogy hányan maradtak (akár ideiglenesen is) biztosított jogviszony nélkül a válság alatt (és kényszerültek egyéni járulékfizetésre), akár vállalkozási tevékenységük szüneteltetése, akár egy elhúzódozó fizetés nélküli szabadság idejére, akár bármilyen más okból, ami nem rendezett, nem legális munkaviszonyt eredményezett. Az egészségügyi szolgáltatási járulékot fizetők száma az év első felében 300.000 fő körül ingadozott majd júliustól meredeken

emelkedni kezdett, szeptemberben még tovább nőtt. Szeptemberben létszámuk mintegy 25%-kal (84,7 ezer fővel) haladta meg az előző év azonos időszakának adatát. Az idősort vizsgálva megállapítható, hogy az egészségügyi szolgáltatási járadékot fizetők száma csak megkésve követte az első hullám munkaerőpiaci sokkját, melynek oka, egyrészt, hogy ebben az időben több érintett szereplő járulékfizetés-mentességet kapott a kormányzati intézkedéseknek köszönhetően, így biztosítási jogviszonyát egy darabig még fenn tudta tartani. Másrészt szerepet játszik ebben az is, hogy a biztosítási jogviszony az annak alapjául szolgáló jogosultsági feltétel megszűnését követően még meghatározott ideig fennáll.⁹

2. TÁBLÁZAT: AZ EGÉSZSÉGÜGYI SZOLGÁLTATÁSI JÁRULÉK 2019-2020. ÉVI KÖTELEZETTEK SZÁMA

	2019. év	2020. év	Változás,%
Január	343 660	301 614	-12,2
Február	340 806	296 868	-12,9
Március	340 660	304 441	-10,6
Április	339 786	310 480	-8,6
Május	340 203	300 747	-11,6
Június	338 856	304 845	-10,0
Július	338 346	395 294	16,8
Augusztus	333 370	385 364	15,6
Szeptember	331 935	416 624	25,5
Október	331 304		
November	333 621		
December	338 365		

Forrás: NAV

Európai kitekintés

Európai Unióss összevetésben a magyar munkanélküliségnek, a válság 1. hulláma alatt tapasztalt növekedése átlagosnak számít. Az Unió 27 országában 2020. júliusban érte el a munkanélküliség a csúcspontját (16.610 ezer fővel), a munkanélküliségi ráta 7,8%-ra nőtt, ami február óta 1,3%-pontos növekedést jelent. Hasonló mértékű volt a munkanélküliségi ráta emelkedése hazánkban is. A munkanélküliség ezt követően az unióban is lassú és októberig folyamatosan tartó csökkenésnek indult.

A foglalkoztatottak számát tekintve csak 2020. II. negyedéves adatok állnak egyelőre rendelkezésünkre¹⁰. Az unió 27 tagországában átlagosan 1,4%-kal (2,7 millió fővel) csökkent 2020 II. negyedévében az előző negyedévhez képest a foglalkoztatottak száma (a 20-64 évesek körében), ami megegyezik a magyarországi csökkenés ütemével. A hazai trendek tehát belesimulnak az uniós trendekbe.

A foglalkoztatási ráta csökkenése relatíve a legnagyobb mértékű Észtországban, Spanyolországban, Bulgáriában, Portugáliában, Írországban és Ausztriában volt. Fontos unió-szintű tendencia, hogy a foglalkoztatottak számának II. negyedéves csökkenése 83%-ban a határozott idejű szerződéssel dolgozók körében következett be. Magyarországon – mivel eleve kevésbé elterjedt ez a foglalkoztatási forma, némileg kisebb arányban, 63%-ban – vett részt ez a csoport a foglalkoztatottak számának csökkenésében.

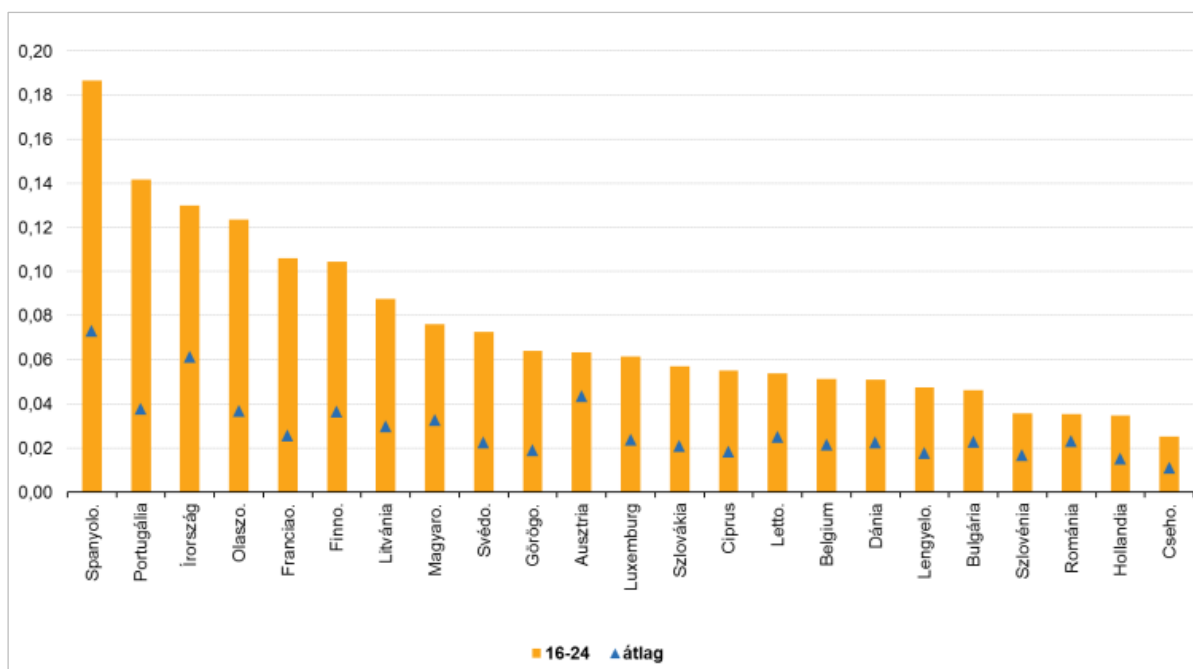
⁹ Ez az ún. passzív jogon való jogosultság, melynek hossza alapesetben 45 nap.

¹⁰ A nemzetközi összehasonlításra rendelkezésre álló adatok még nagyobb csúszásban vannak a reálfolyamatokhoz képest, mint a hazaiak, ezért uniós összehasonlításban jobbra 2020. II. negyedévének adataival dolgoztunk.

A válság tehát európai szinten jobban érintette a rugalmasabb foglalkoztatási jogviszonyokban dolgozókat, hiszen ezen szerződésének megújítását (vagy az újak megkötését) a legkönnyebb használni. Részben ezzel van összefüggésben az is, hogy jellemzően a fiatalok érintettsége nagyobb a válságok során, hiszen ők nagyobb arányban dolgoznak ilyen munkaviszonyokban, így nagyobb eséllyel csökkennek belépési esélyeik a munkaerőpiacra.

Az Eurostat elemzése szerint a munkahely elvesztés esélye 2020. II. negyedévében a határozott idejű szerződésben dolgozók mellett, az alacsony képzettségűek és a fiatalok esetén volt jelentősebb az átlagosnál, utóbbiak esetén több mint kétszeres esélykülönbség mérhető. Ezek az esélykülönbségek Magyarország esetén is fennállnak (lásd a 6. és 7. ábrákat). Hasonló mértékű különbségek mérhetők jövedelmi csoportok szerint is: a munkahelyvesztés kockázata az alacsony jövedelmű csoportok esetén¹¹ több mint kétszeres volt, mint a magas jövedelmű csoportokba tartozóknál.

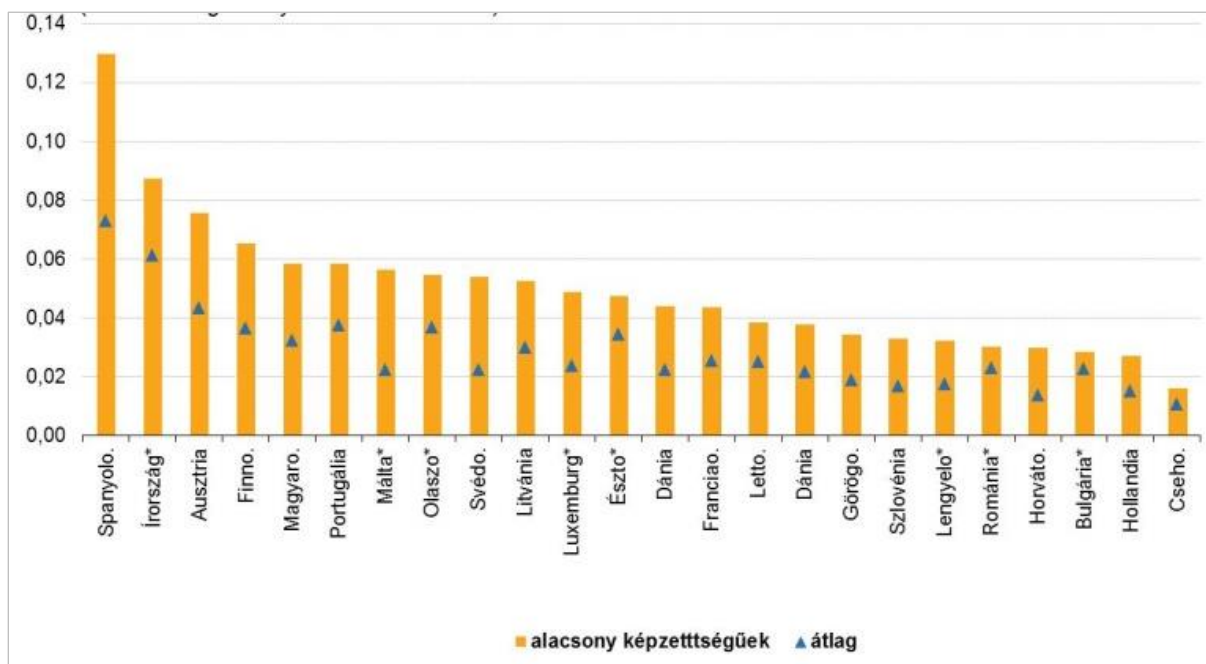
6. ÁBRA: MUNKAHELYVESZTÉS KOCKÁZATA FIATAL MUNKAÁLLALÓK (16-24 ÉVESEK) ESETÉN 2020. II. NEGYEDÉV (VALÓSZÍNŰSÉGI ESÉLY 0-1 SKÁLÁN MÉRVE)

Forrás: Eurostat (Németország, Észtország, Horvátország és Málta esetén az adatok nem állnak rendelkezésre)

¹¹ Alacsony jövedelmű csoportba az 1-3. jövedelmi decilise tartozók, a magas jövedelmű csoportba a 8-10. decilise tartozók számítanak az Eurostat elemzésében.

7. ÁBRA: MUNKAHELYVESZTÉS KOCKÁZATA ALACSONY KÉPZETTSÉGŰ, FIATAL MUNKAVÁLLALÓK (16-24 ÉVESEK) ESETÉN
2020. II. NEGYEDÉV (VALÓSZÍNŰSÉGI ESÉLY 0-1 SKÁLÁN MÉRVE)

* Nem fizikaiakkal együtt

Forrás: Eurostat (Németország, Ciprus és Szlovákia esetén az adatok nem állnak rendelkezésre)

Összegzés

A pandémiás válság munkaerőpiaci hatásai kapcsán számos nehézséggel és kihívással nézünk szembe: a foglalkoztatottságnál jobban csökkenő jövedelem a munkavállalók körében, a bizonytalanság a vállalkozások életében, a korábbinál nem látott mértékben terjedő távmunka, a digitalizáció jelentette kihívások, a munkakörülmények felértékelődése, a fiatalok számára a bizonytalanabbá váló karrierkezdés, a kiszolgáltatottabbá váló munkavállalók, az alacsonyabb jövedelműeket jobban sújtó jövedelem-csökkenés mind-mind e válság velejárói. A további korlátozások és elhúzódozó járvány-helyzet hatására a munkanélküliség bizonyára még akkor is emelkedni fog, ha a munkájukat elvesztők egy része statisztikailag az inaktívak táborát fogja gyarapítani. Bár megint van egy jobban mobilizálható munkaerő-tartalék a hazai munkaerőpiacon, egy elhúzódozó válság azonban nemcsak a sérülékeny csoportok munkapiacra belépésére, foglalkoztatására hathat kedvezőtlenül, de a közfoglalkoztatásban dolgozók elsődleges munkapiaci integrációját hátráltathatja. Utóbbi csoportok munkaerőpiaci helyzetét a válság azért is nehezítheti, mert ők kevésbé felkészültek a munkaerő-piacnak - a válság hatására felerősödő - változásaira, átalakulására, a digitalizációs folyamatok felgyorsulására, a rugalmas munkavégzési formák szerepének megerősödésére.

Irodalomjegyzék:

Bisello, M. – Maftai, A, – Mascherini, M (2020): Women and labour market equality: Has COVID-19 rolled back recent gains? <https://www.eurofound.europa.eu/publications/policy-brief/2020/women-and-labour-market-equality-has-covid-19-rolled-back-recent-gains>

Eurostat (2020): Labour market slack - unmet need for employment - quarterly statistics. (https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Labour_market_slack_-_unmet_need_for_employment_-_quarterly_statistics)

Eurostat (2020): COVID-19 labour effects across the income distribution (https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=COVID-19_labour_effects_across_the_income_distribution)

Hétfa Kutatóintézet (2020): Hullámvasúton az üdülőkörzetek munkaerőpiaca. Térségi és ágazati folyamatok a járvány miatti foglalkoztatás-visszaesésben (http://hetfa.hu/wp-content/uploads/2020/08/alkalmazotti-letszamvaltozas_HETFA.pdf)

Karageorge, E X. (2020): COVID-19 recession is tougher on women
<https://www.bls.gov/opub/mlr/2020/beyond-bls/covid-19-recession-is-tougher-on-women.htm>

KSH (2020): Munkaidő-csökkentés az alkalmazottak körében
(<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/munkerohelyz/munkaidocsokk/index.html>)

KSH (2020): Gyorstájékoztatók: Foglalkoztatottság, Munkanélküliség (<https://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok#/hu/list/fog>, <https://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok#/hu/list/mun>)